

залежністю надавали відповідні медичні заклади, то сьогодні із 17 ОТГ лікар-нарколог є лише в двох. Відповідно, перед соціальними працівниками виникає питання - як визначити кількість осіб, які мають, наприклад, алкогольну залежність. Схожа ситуація стосується також осіб з психічними розладами. Це означає, що соціальних працівників необхідно не лише навчати, а й забезпечити відповідними інструментами, за допомогою яких вони могли б проводити оцінку, оскільки наявні методичні рекомендації базувалися на даних, які збиралися відповідними структурами ще до початку децентралізації.

Таким чином, виконання ОТГ делегованих державою повноважень щодо надання соціальних послуг населенню та розвитку соціальної роботи на рівні громади знаходиться лише на початковому етапі і вимагає створення відповідних структур, забезпечення їх кваліфікованим персоналом, навчання наявного персоналу та проведення оцінки потреб як в окремих старостатах, так і в ОТГ, оскільки лише за цих умов можна буде ефективно планувати та розвивати соціальну роботу в громадах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про соціальні послуги» (від 17 січня 2019 року № 2671-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення: 02.02.2020)
2. Порядок визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах. Наказ Міністерства соціальної політики України від 20 січня 2014 року № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0253-14> (дата звернення: 02.02.2020)
3. Методичні рекомендації визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах. Наказ Міністерства соціальної політики України від 15.10.2013 № 648. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0253-14> (дата звернення: 02.02.2020)
4. Оцінка існуючих моделей та практик соціальної роботи та соціальних послуг на рівні громади (2017) URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1512630861.pdf> (дата звернення: 02.02.2020)
5. Звіт за результатами оцінки потреб Чмирівської об'єднаної територіальної громади Луганської області. (2017) URL: <https://chmyrivska-gromada.gov.ua/ocinka-potreb-chmirivskoi-ob%E2%80%99ednanoi-teritorialnoi-gromadi-luganskoi-oblasti-09-07-56-11-12-2017/> (дата звернення: 02.02.2020)

Кріжик К.С., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи,
факультету соціальних наук та соціальних технологій,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
k.krizhik@gmail.com
Науковий керівник: **Гусак Н.С.**, канд. соціол. наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
gusakny@ukma.edu.ua

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В НАДАННІ ПОСЛУГ З ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я У ГРОМАДІ

Актуальність дослідження діяльності соціальних працівників у сфері психічного здоров'я обумовлена процесами деінституціалізації, що на сьогодні відбуваються у даній сфері. У 2016 році кількість людей, які мали проблеми у сфері психічного здоров'я у світі, за оцінками науковців, становила близько 1,1 млрд. або 15,5% від усього населення світу (Ritchie, 2018). При цьому у 2018 році в 27% населення країн Європи віком від 18 до 65 років було виявлено хоча б одне психічне захворювання (WHO, 2019).

Послуги з психічного здоров'я в громаді надаються міждисциплінарними командами, члени яких тісно співпрацюють один з одним (Burns, Firth, 2017). Такі команди формуються для реагування на потреби клієнтів, які проживають у певному географічно визначеному районі - громаді. Наприклад, в Об'єднаному Королівстві Великобританії в одній громаді може працювати декілька команд, кожна з яких зобов'язана надавати послуги певній кількості клієнтів. Кількість клієнтів, якими опікується команда, залежить від їх віку, оцінки факторів ризику (пов'язаних із негативними наслідками проблем психічного здоров'я), тривалості захворювання та результатів діагностики.

До складу однієї команди можуть входити як 3-4, так і понад 20 фахівців-практиків одночасно. Їх кількість та склад залежать від географічного розташування, демографічних характеристик, спектру надавачів послуг. Переважно до складу таких команд входять медичні сестри в сфері психічного здоров'я, фахівці з працевлаштування, соціальні працівники, психологи, психіатри, асистенти та інші працівники «допомагаючих» професій (Middleton, 2017).

Включення соціальних працівників до складу міждисциплінарної команди надає можливість вирішувати психосоціальні труднощі людей з проблемами психічного здоров'я у рамках холістичного підходу шляхом допомоги у здійсненні оцінки потреб пацієнтів та надання їм інформації про взаємозв'язок фізичного та психічного здоров'я. Крім того, соціальні працівники у сфері психічного здоров'я можуть відігравати важливу роль у наданні послуг з навчання пацієнтів ефективним навичкам коупінгу, самопомоги та самообслуговування. Оскільки дослідження демонструють тісний зв'язок між проблемами психічного здоров'я та труднощами у соціальних стосунках, незадовільним станом фізичного здоров'я, а також неопанованими навичками вирішення проблем, усе вищеперераховане є актуальним для практики соціальної роботи у сфері психічного здоров'я (Craig, Frankford, Allan, 2016).

До функцій соціального працівника у командах з надання послуг в сфері з психічного здоров'я в громаді належить надання терапевтичної підтримки та практичної допомоги своїм клієнтам. Також фахівець здійснює представництво інтересів та захист прав клієнтів. Більше того, такі соціальні працівники допомагають людям боротися з соціальною ізоляцією, вибудовуючи мережі підтримки, що складаються з близьких людей, груп за інтересами, волонтерської діяльності чи оплачуваної роботи – використовують різні підходи та методи для забезпечення потреб клієнта. Ще одним напрямом діяльності соціальних працівників є робота з практичними аспектами повсякденного життя клієнта, наприклад, розв'язанням можливих труднощів з фінансами, житлом та працевлаштуванням (Radburn, 2018).

Можна констатувати, що наявність соціальних працівників у командах з надання послуг в сфері психічного здоров'я в громаді має на меті сприяти розвитку інтегрованих послуг в системі охорони психічного здоров'я. У Об'єднаному Королівстві Великобританії, як і в багатьох інших країнах, інтеграція медичних та соціальних служб характеризує майбутню роботу в сфері охорони психічного здоров'я (Carpenter, Barnes, 2001).

Виходячи з вищезазначеного, соціальні працівники відіграють важливу роль у роботі міждисциплінарних команд у сфері психічного здоров'я, оскільки саме вони здійснюють оцінку та забезпечують задоволення психосоціальних потреб клієнта.

Список використаних джерел:

1. Burns, T., & Firth, M. (2017). *Outreach in Community Mental Health Care: A Manual for Practitioners*. Oxford University Press.
2. Carpenter, J. and Barnes, D. (2001) 'Integrating health and social welfare services', in Thornicroft, G. and Szukler, G. (eds), *Community Psychiatry*, Oxford, Oxford University Press.
3. Craig, S., Frankford, R., Allan, K., Williams, C., Schwartz, C., Yaworski, A., ... & Malek-Saniee, S. (2016). Self-reported patient psychosocial needs in integrated primary health care: A role for social work in interdisciplinary teams. *Social work in health care*, 55(1), 41-60.
4. Middleton, H. (2017). Community Mental Health Teams: Interacting Groups of Citizen-Agent? *In Mental Health Uncertainty and Inevitability* (pp. 167-198). Palgrave Macmillan, Cham.
5. Radburn, T. (2018). *I'm a social worker who has been specially trained to handle mental health crises – this is what my life is actually like*. Retrieved from <https://www.independent.co.uk/voices/mental-health-crisis-world-social-work-day-depression-anxiety-support-community-care-a8264666.html>
6. Ritchie, H., & Roser, M. (2018). *Mental Health*. Retrieved from <https://ourworldindata.org/mental-health>
7. WHO. (2019). *Prevalence of mental disorders*. Retrieved <http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mental-health/data-and-resources>